

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА
СПЕЦІАЛЬНОЇ
ОСВІТИ:**

*матеріали V Міжнародних
педагогічних читань,
присвячених 70-річчю від
дня народження професора
Тамари Поніманської*

Рівне-2024

УДК 373.2+376

A 43

Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти: матеріали V Міжнародних педагогічних читань, присвячених 70-річчю від дня народження професора Тамари Поніманської, м. Рівне, 28 листопада, 2024 р. Рівне: О. Зень, 2024. 343 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №12 від 28 листопада 2024 року).

Викладено матеріали учасників V Міжнародних педагогічних читань, присвячених 70-річчю від дня народження професора Тамари Поніманської «Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти», які відбулися у місті Рівне 28 листопада 2024 року.

© Колектив учасників конференції, 2024

© О.Зень, 2024

ISBN 978-617-601-504-8

<i>Манчик Руслана, Козлюк Ольга</i> ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ОДНОЛІТКАМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	166
<i>Мартинюк Ольга, Дичківська Ілона</i> ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	170
<i>Марчук Галина</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СПІВПРАЦІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ Т.І. ПОНІМАНСЬКОЇ	173
<i>Машикіна Людмила</i> ІНОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	176
<i>Мельник Мирослава, Горопаха Наталія</i> МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	181
<i>Мельник Наталія, Дичківська Ілона</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗПР	184
<i>Назарчук Алла, Дичківська Ілона</i> СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ДИСГРАФІЮ	186
<i>Новоселецька Ірина</i> ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ МУЗИКИ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	190
<i>Огороднік Олександра, Гончар Наталія</i> КАРТКИ ПАССАТОРЕ – ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	193
<i>Онищук Ірина</i> АКТУАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНОГО САМОВИРАЖЕННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	196
<i>Осік Катерина, Косарева Оксана</i> ЗАСТОСУВАННЯ АВА ТЕРАПІЇ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ АГРЕСИВНИХ ІМПУЛЬСІВ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	198
<i>Ощепкова Аліна, Єськова Тетяна</i> ВИХОВАННЯ ПРАЦЬОВИТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	202
<i>Павленко Наталія, Козлюк Ольга</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ЯК ОДНА З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	204

Науковий світ, 2010. Вип. 1. С. 81-91. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/ooop_2010_1_16

2. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 338 с.
3. Соботович Є. Ф. Вибрані праці з логопедії. Київ : ВД Дмитра Бураго, 2015. 308 с.
4. Чижова Т. І. Причини дисграфії та шляхи її усунення. *Початкове навчання та виховання*. 2010. № 3. С. 12-16.

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ МУЗИКИ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Новоселецька Ірина,
*доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної освіти,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

Сприймання музики – один з видів слухового сприймання, що забезпечує становлення у слухачів музичного образу. Сприймання – не пасивний процес відображення, а, як зазначають психологи, своєрідна орієнтовно-дослідницька дія. Під час сприймання музики відбувається орієнтування в потоці звуків. Уміння сприймати музику не є природженим, воно, за словами О. Леонтьєва, - життєве надбання, яке розвивається і формується в процесі музичної діяльності [1, с. 9]. У низці сучасних досліджень показана можливість музичного розвитку дітей дошкільного віку із застосуванням класичної спадщини. Будь-який музичний образ, а значить, кожен ритм, кожна гармонія і, особливо, кожна мелодія наповнена певним змістом. Цей зміст ми можемо сприймати по-різному.

Таким чином, музика – це мова з емоціональним змістом, який ми сприймаємо і вплив якого відчуваємо, навіть якщо не завжди можемо виразити його в словах. Те саме можна сказати і про сприйняття музики дітьми: вони її відчувають, і це є їхньою особливістю. Підтвердженням нашої думки є так званий ефект Моцарта. Д. Кемпбелл стверджує, що саме музика В. Моцарта має особливо позитивний вплив на розвиток інтелекту та здібностей особистості.

Дослідження американських учених показали, що всього лише десяти хвилинне прослуховування фортепіанної музики В. Моцарта підвищує так званий коефіцієнт інтелекту в середньому на 8-9 одиниць [3, с. 237].

Паралельно використанню загальноприйнятих дитячих музичних творів слід долучати малюків до слухання та сприймання найкращих музичних зразків світової класики, зокрема творів В. Моцарта, Р. Шумана, Е. Гріга тощо. Важливо зазначити, що сприйняття музики для дітей дошкільного віку обов'язково супроводжується рухом, адже дитина дошкільного віку за своєю природою не може спокійно всидіти, коли чує звуки музики. Протягом багатьох років педагоги використовують рух як засіб музичного розвитку. У прогресивних педагогічних системах музичного виховання руху завжди відводилося особливе місце, так як музиканти визнавали за ним можливість не тільки вдосконалювати тіло, а й розвивати духовний світ людини. Для того, щоб сприйняття музики на початковому етапі вивчення того чи іншого твору відбулося як емоційне переживання, необхідно процесуальне розгортання емоційного змісту художнього образу в зовнішньому імпровізаційному русі [2].

Взаємозв'язок сприймання музичних творів і різних видів музичної діяльності полягає у взаємному впливі одного процесу на другий. Це пояснюється тим, що музичний твір пробуджує в людини глибокі почуття, які активізують творчу уяву і спонукають до музичної (творчої) діяльності під впливом вражень від сприйнятого.

Сприймання музичного твору складається з таких процесів, як:

1. слухання;
2. уявлення;
3. усвідомлення прослуханого;
4. розуміння прослуханого.

Також важливо враховувати середовище, в якому знаходиться дошкільник під час знайомства з творами музичного мистецтва. Музичне середовище різноманітними засобам впливу формує індивідуальний досвід, який дошкільник проявляє у різних видах діяльності. Музичне середовище включає в себе

сукупність музичних цінностей, видів музичної діяльності, особистісних елементів, з котрими взаємодіє дитина. Особливо через середовище виховання, як процес культурного відновлення і наступності, здійснює адаптацію особистості до життєвих обставин. Звичайно, головною мотивацією до знайомства дитини з музикою є приклад дорослого. Наслідування дітьми дошкільного віку поведінки дорослого є сталою константою, і зацікавлення творами музичного мистецтва не є виключенням.

В дитини дошкільного віку при сприйманні музики переважають емоції, які зовнішньо виражені яскравіше ніж у дорослих. Це тому, що зовнішні прояви тісно переплітаються з внутрішніми переживаннями, а вони у дітей ще не впорядковані й набагато бурхливіші ніж у сформованої, «приглушеної» реальності життя дорослої людини. Необхідними передумовами виникнення емоцій як у дорослого, так і у дитини є новизна, незвичність, раптовість та неочікуваність ситуації. Ситуації вважають новими, якщо людина зовсім не підготовлена до зустрічі з ними; збудження, яке при цьому виникає, може проявитися лише у вигляді емоційних реакцій. Відтак, чим молодшою за віком є людина, тим більше емоцій їй притаманні, адже з моменту народження і до юнацького віку вона постійно зустрічається з новими непередбачуваними ситуаціями, на які у неї ще немає набутої системи відповідей. Ось чому дітям, на відміну від дорослих, притаманні яскравість та бурхливість у прояві емоцій.

Підсумовуючи вищезазначене можемо стверджувати, що особливістю сприймання музики дітьми п'ятого року життя є:

- 1) емоційність, яка у дорослого, на відміну від дитини, повністю контролюється процесом мислення;
- 2) наслідувальний характер сприймання дорослим творів музичного мистецтва.

Література:

1. Лісовська Т. А. Теорія і методика музичного виховання: навчально-методичний посібник. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2022. 330 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0055343.pdf>
2. Новоселецька І. Е. Розвиток художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва : дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки : 012. Київ, 2021. 193 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/35805>
3. Eliot Lise. Was geht da drinnen vor. Die Gehirnentwicklung in den ersten fünf Lebensjahren, Berlin: Verlag. 2001. 748p.

КАРТКИ ПАССАТОРЕ – ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

*Огороднік Олександра,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Гончар Наталія,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія*

Сучасна філософія освіти визначила гуманістичні людиноцентристські стратегічні напрями навчання й виховання дітей, що сприяло переорієнтації завдань та змісту мовленнєвої роботи в закладах дошкільної освіти. Так, першочерговим завданням розвитку мовлення дітей на етапі дошкільного дитинства визначено виховання мовної особистості, тобто такої, яку характеризує достатній рівень мовленнєво-комунікативної компетентності, яка вільно і творчо застосовує мову в різних ситуаціях життєдіяльності.

Розвиток образного мовлення дітей дошкільного віку є однією із стрижневих проблем дошкільної лінгводидактики. Своєчасний і якісний розвиток образного мовлення – важлива умова повноцінного мовленнєвого розвитку випускника закладу дошкільної освіти.